

Jaro 2010

EDICE ADVENTURE

KOKTEJL

everest

Časopis o horách, lidech a adrenalinu

Cena výtisku 50 Kč / 2,29 € (69 Sk)
pro předplatitele 39 Kč / 1,65 € (50 Sk)

TRANSYLVÁNIE
SKIALPY

MOUNT
MCKINLEY

SICÍLIE
A MORTE RAGAZZI!

FALKENSTEIN

LEDY
V
TATRÁCH

POKRAČOVÁNÍ
ROZHOVORU
ZE SKALÁKU

TAHQUITZ
USA

LA PEDRIZA
EL YELMO

ETNA
VULKÁN,
KTORÝ NESPÍ

ROZHOVOR
S RADKEM JAROŠEM

Cena výtisku: 50 Kč / 2,29 € (69 Sk)

01

Odpolední posezení

s Oldou Kopalem, Bohoušem Svatošem
a Radanem Kuchařem ve Skaláku
pod „Dračkama“ II. část.

Od kdy tu stojí vlastně Turnovská chata?

Bohouš: Turnovská chata se stavěla v sedmačtyřicátém roce. Byl to starý německý srub, který Vorel sehnal někde v Krkonoších. Tam se rozebral a tady ve Skaláku jsme z toho postavili chatu. Stavěla ji právě ta naše parta. Já tam ale v téhle době moc nebyl, protože jsem ještě hodně sokoloval. Chodil jsem na gymnastiku tak třikrát čtyřikrát v týdnu. Když byla chata hotova, pobývali jsme tam velmi často. V předsíni jsme si udělali „gagárium“. Byla to taková skříň na vercajk. Každý měl svá dvířka a zámek. Joska Kuhn, Radan, já a myslím, že ty Oldo, toho pátého už si nepamatuji. Možná, že jsme tam měli nakonec věci jen my čtyři. Gagárium jsme to pojmenovali podle toho, jak tenkrát letěl Gagarin... (smích). A v šedesátém pátém roce jsme si pak postavili tyhle chaty pod Dračkama.

Jak dlouho je tady hospoda na Koupališti?

Bohouš: Ta tam není zas tak dlouho. Koupaliště tam sice bylo, ale my pamatujeme dobu, když ani ono ještě nebylo. Často jsme se koupali v rybníku na Podháji. Ten je ale dnes tak zanesený, že už se v něm koupat nedá. Mám fotku té naší staré party, jak sedíme na hrázi. To jsme byli ještě kluci ušouni, čtrnáct patnáct.

Které cesty patří k vašim nejoblíbenějším?

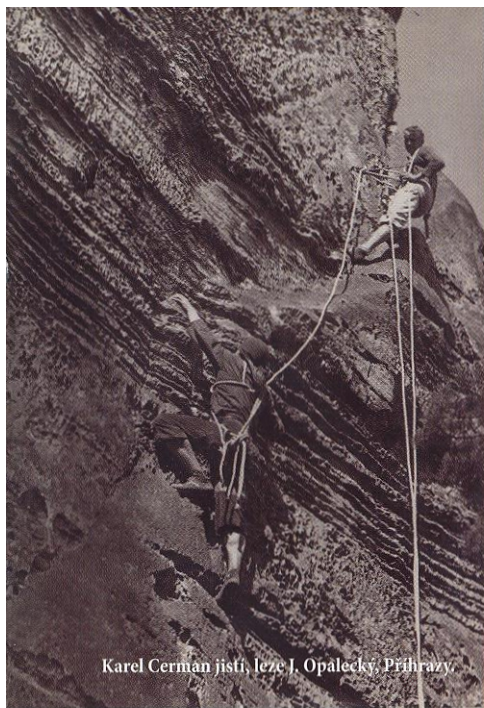
Bohouš: Mezi mé nejoblíbenější patří určitě Taktovka, Kouřovka na Daliborku, Údolní kniha a Lengáčova Brána. Tu jsem dokonce slezl i dolů... (smích). Měl jsem ji nacvičenou. Jednou, to už bylo ale později, asi v sedmdesátém roce, jsme ji chtěli lézt s Pepíkem Kuhnem. Ale u prvního kruhu seděly dvě holky a nemohly se dostat nahoru. Doběhli

jsme k nim a začal jsem jim ukazoval, kde a jak se mají chytit. Jenomže ono jim to nějak nešlo, proto jsem to vylezl nahoru k druhému kruhu a zase slezl k nim, abych jim to lépe ukázal. Později jsme se doslechli, že to nakonec vylezly. Radan: Já měl hodně rád Dračí stěnu, Jeschkeho Kapelníka, Cermanovy Panny..., to byla celá řada. A na stará kolena byl můj nejoblíbenější Mamut a Dobravka, protože jsem tam vodil svoje milenky a vylezl jsem to i s tou mou chromou nohou. Taky je docela dobrá Údolní cesta na Daliborku. To jsme dělali s Jardou Kyselou, přes dva kruhy, docela těžké, řekl bych. Gotická na Maják je taky pěkná. Pak Karoušková Barokní cesta na Opomenutou, ta je taky moc povedená, je to dost převislé, ale dobré chyty. Další krásnou cestou je Karoušková cesta na Dračky, (Severní cesta). Olda: Ano, to považuji také za jednu z docela solidních klasických cest. Je to jak psychicky, tak i fyzicky dost náročné. Tam v tom traverzu k tomu poslednímu kruhu se to strašně lámalo. Kdo byl, dlouhý lezl to nějak vrchem, ale já musel vždycky pod převisem. Pro ruce dohromady nic a na tu nohu jen takový nějaký čudlíček. Nic moc. No a pak se to lezlo doprava do komína. My jsme to potom jednou, myslím že s Karlem, narovnali od posledního kruhu rovně nahoru.

Radan: Valerián Karoušek však nebyl jenom horolezec, ale také umělec.

U rybníka na Podháji zleva R. Kuchař, V. Kalfert, B. Svatoš, D. Machaň, Z. Melichar a B. Nejedlo.

Karel Cerman jistí, leze J. Opálecký. Příhrady.

Dělal různé sochy a také kreslil. V roce sedmdesát nakreslil takovou pěknou PF, kterou nám všem věnoval. Byly to ženské akty, tedy akty jedné ženy, jeho milanky. Mám od něj také jednu plastiku tady na zahradě. Já v tom vidím lezce pod převisem, ale prý je to chlap u vrtačky, to se tenkrát muselo. Já si ale stejně myslím své.

Ještě k těm tvým oblíbeným cestám Bohouši, slyšela jsem, že jsi byl mnohokrát na Taktovce?

Bohouš: Když mi bylo padesát let, v sedmdesátém devátém roce, tak jsem tam lezl po stě. Byl jsem tam s celou naší partou. Lezl jsem to s Jardou Kyselou, s mým partákem, se kterým jsem vlastně začínal lézt. S ním jsem byl tehdy v těch ponožkách na Majáku. Dvakrát se mi ale také stalo, že jsme museli výstup na Taktovku přerušit. Jednou nás překvapil déšť a podruhé, to bylo s Karlem Cermanem. Lezli jsme tenkrát Chlumovu cestu. Když jsme byli u druhého kruhu a chystali se dál, najednou slyšíme takové bzzz, bzzz. Bližilo se to čím dál víc a pořád to sílilo. Říkali jsme si, co se to děje?! A najednou koukáme, roj včel se řítí k Taktovce. Tak rychle, jak jsme ze sebe sházeli špagát, hodili ho do kruhu a sjeli dolů, to jsem v životě neviděl... (smích). Každý na jeden konec a šup dolů. Bylo to o fous, protože ty včely si tam skutečně sedly. My jsme věděli, že mívaly na druhé straně Taktovky hnízdo. Tam jsou díry a staré plástve. Ony to zřejmě cítily a letěly směrem k nim. Ještě že nás to tenkrát trklo.

Chodíte ještě občas lézt?

Radan: Asi před měsícem jsem lezl na Mamuta, tedy jako druhý. Jinak kluci už lézt nechodí, už to není co za mlada. Každý má nějaký zdravotní problém, kvůli kterému to nejde. Jinak když mi bylo padesát, tak jsem opakoval svůj první výstup na Kapelníka. Lezl jsem to s manželkou, abych nemohl říci, že mě tam někdo vytáhl... (smích).

Tak to vypadá, že máte tady ve Skaláku asi vylezené všechny věže, nebo ne?

Bohouš: Já je vylezené mám. Tedy všechny věže, co byly tenkrát známé. Ted' přibýly nějaké nové, ale ty pro nás tenkrát nebyly takový tahák. Dost podobné to bylo i s masívy. Tenkrát tu bylo spoustu volných směrů na krásných věžích, takže jsme nějaké zapadlé skalky moc nevyhledávali. Nebyl jsem pouze na Tabu v Údolíčkách, tam má cestu Radan. Do Údolíček jsme moc často nechodili. Jako poslední vrchol ve Skaláku mi zbýval Sarkofág. Olda: Ten se mi nikdy nelíbil. Bohouš: Lezli jsme to tenkrát s Frantou Kroupou. Byli jsme dobře rozlezení, protože jsme strávili asi týden v Prachově. Řekl bych, že jsme to vylezli celkem s převahou. To byl poslední vršek, který mi chyběl.

Co byla taková vaše meta na zdejších piskovcích, co jste si přáli nejvíce vylézt?

Bohouš: Chtěli jsme vylézt samozřejmě všechno nejtěžší. Mezi vyhlášené cesty patřily i mnohé spáry. Ale ty jsem neměl moc rád. Sice jsem je lezl, ale nerad. Ve Skaláku nemám vylezenou jen Barthovu spáru na Dračí zub a Radanovu Krvavou spáru na Ocún. Já nikdy nebyl spárař. Hodně k tomu také přispělo mé pravé koleno. Už tenkrát jsem ho měl zraněné a velmi špatně se mi s ním ve spáře manipulovalo. Barthova spára je na pravou ruku a nohu a Jeschkeho spára taky, i když Jeschkeho spáru jsem si i přesto vyvedl. Já měl radši sokolíčky a stěny. Spíš nějaké technické věci. Sem tam jsme udělali ve Skaláku i nějaký ten prvovýstup.

Do které doby jste se tak věnovali prvovýstupům, kdy vás to už přestalo lákat nebo bavit?

Bohouš: Poslední prvovýstup mám na Drábkách. „Para cestu“ na Balustrádu. Tu jsme dělali s Radanem. Já jsem šel tou stěnou až ke druhému kruhu

a Radan potom ten vršek. To už je taková spára. Radan, ten má spáry rád... (smích). Tato cesta se leze se stavěním od prvního kruhu do takového velkého chytu. My jsme to samozřejmě nejprve zkoušeli čistě, ale nikdy jsme tam nedoskočili... (smích). Proto jsme to nazvali „Para cesta“.

Spíš by mě zajímalo, proč jste toho nechali tak najednou, lezli jste přeci pořád dál...

Bohouš: Kluci samozřejmě lezli pořád dál, ale mně už to pak moc nešlo. Měl jsem to koleno opravdu špatné. Když jsme byli poprvé v Alpách, v pětadesátém roce. To už jsem měl jednu operaci za sebou. Měsíc před plánovaným odjezdem jsem si koleno znovu vyhodil. Jenže, jet v tehdejší době do Alp, to bylo něco. Takže jsem nikomu nic neřekl, měl jsem strach, že by mě Otta Jelínek nevzal s sebou. Alpy byly nádherné, ale dostával jsem tam dost zabrat. Hlavně při sestupech. Když jsme tenkrát scházeli z Mont Blancu Bossonským ledovcem. Jel jsem po zadku, kde se dalo, protože ta noha prostě nesloužila. V osmapadesátém jsem šel na druhou operaci. Ale potom jsem už moc nelezl, nešlo to. V osmašedesátém roce jsem pak ale přeci jen vyrazil opět do hor. Dostali jsme se tenkrát do Himálaje na Annapurnu. Přibližně rok po nás byl kamarád naplánován Huascarán. Tam se odjelo v sedmdesátém roce. Bohužel to dopadlo velmi špatně.

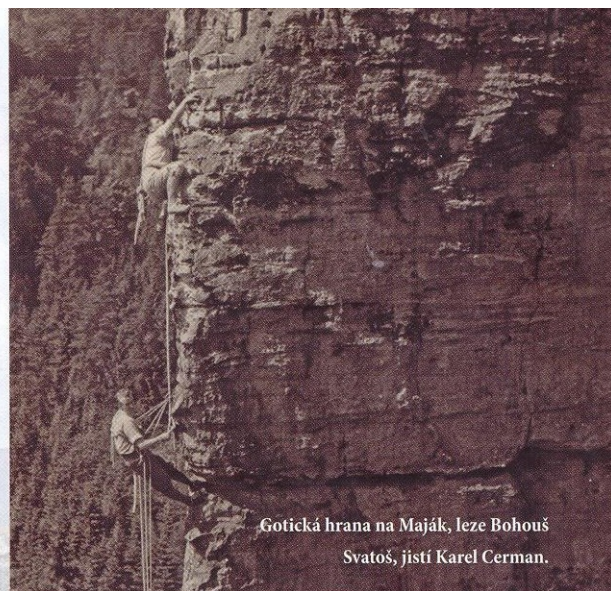
Taktovka Chlumova cesta, leze B. Svatoš, jistí K. Tropsilek, zakladatel Jizerské 50.

Jakého výstupu jste si ve své době na zdejších skalách cenili nejvíce?

Bohouš: V naší době přibližně do devětačtyřicátého padesátého roku byl za nejtěžší věc považován Joskův Dominstein. První ho tenkrát přešel Radan. Já ho pak časem také několikrát lezl. Poprvé to bylo, myslím, v devětačtyřicátém roce. Nedělalo mi to nějaké velké potíže, i přesto že to nebylo vůbec lehké. Stěny jsem měl prostě rád. Tato cesta byla vždy takovou mou touhou. Udělala na mě ten nejlepší dojem a mrzí mě, že jsem si ji ještě nevylezl v pozdějším věku, třeba i jako druhý, to by mi nevadilo. Pak si také cením cesty, co mám na Křemenovou (Cesta k slunci VIIb). Tam jsem tenkrát neměl založené nic, tkaničky ještě neexistovaly... (smích). Olda: To je jedna z hodně těžkých cest. Když jsem to tehdy přelézal, tak jsem ke kruhu také nezajistil. Padalo se tam poměrně z dost vysoké výšky. Myslím, že to asi není moc lezené, protože to nemá mnoho jistění. Bohouš: Tu jsem lezl s Jirkou Jechem. To bylo právě to, co já mám rád. Pěkně stěnu, přebírat voštinky, pak nějaký sokolíček. Jenom ne spáry. Samozřejmě časem se objevily těžší a těžší věci. Hlavně když potom nastoupil Joska Čihula. Jenomže to už šlo mimo nás. Joska byl mladší a my jsme už neměli na nějaké vrcholové lezení elán. Lezli jsme sice pořád, ale úměrně našim možnostem. Radan: Z cest, co jsem udělal já, si asi nejvíce vážím Krvavé spáry na Ocún. A pak cesty na Ottovy věže, která vede přes takový velký převis (Kuchařova VIII). Pod to jsem dlouho chodil a prohlížel to. No a jednoho dne jsme to pak s Jardou vylezli. Olda: Já si cením všeho, co bylo, téměř každá cesta měla něco do sebe, ale určitě mezi nimi vyniká pochopitelně

Smítkův Dominstein, a pak věci, co tady udělali už hoši. Třeba Karel Cerman udělal s Jirkou Maškem Údolní Panny, to je podle mne velice těžká a krásná cesta. No a co já s někým tady... třeba Střední piliř na Dračí zub, ale to se trochu protáhlo, protože tam Bogan Nejedlo sletěl. Ten nástup je tam pěkně nepříjemný. Bogan lezl, dal kruh a šel dál. V tom mu tam něco ulítlo a sletěl. Měl tam jednu smyčku a ta praskla, protože to byl zas nějaký kus provazu od kozy, a zůstal viset asi dva nebo tři metry nad předskalím. Tenkrát jsme neměli nic pevného. Ta smyčka tam potom visela přes celou zimu. Těžké byly pak určité Čihulovy cesty, třeba Údolní Kapelník. Nebo Radanova Vzpomínková cesta na Daliborku. Tam je takový těžký traverz doprava do takové spárečky, tou se pak jde nahoru k hodinám, kde se dobírá, a nakonec přes převis spárou na vrchol. Těžkých cest tu bude určitě mnohem víc, jenže já si teď na všechny nevzpomenu. Když jsme dělali nějaký prvovýstup, tak to byla vždycky taková klasická cesta. Ne jako teď. Dřív nebyly takové možnosti. Jo, a vlastně ještě Barthova spára na Dračí zub, to je stará předválečná cesta. Ta dodnes patří k těm těžším klasickým cestám ve Skaláku. To jsem taky lezl, vesměs jsem tady ty spáry měl docela přelezené. Také spáru na Rakev v Přihrazech, Údolní spáru na Panny, potom Jižní spáru na Knihu. Hned vedle má Radan svou cestu, to taky nikdo v životě nepřelézal, protože každému se do spáry vlézt nechtělo, to lezl rád hlavně Radan. Taky ještě Bohoušova cesta na Dominstein (Svatošova VIIb), to je také nádherná cesta. A co si myslím, že je také dost těžké a málo lezené, je varianta Smítkova Dominsteinu, jmenuje se to „Tulácká cesta“. Začíná to stejně, přeleze se ten nástup a dostaneš se do takových chytíků, hrůtečků a hodínek. Odsud pak traverz doprava. To jsme lezli s Radanem. Radan se dostal tam k těm hrůtkům a říkal: „Já tě tady doberu.“ Smyčky, co měl s sebou, na ty hrůtky prostě nějak nasázel. To by všechno bývalo sletělo. Tak mě dobral a řekl: „Tak běž.“ (smích) Pustil mě na ten tra-

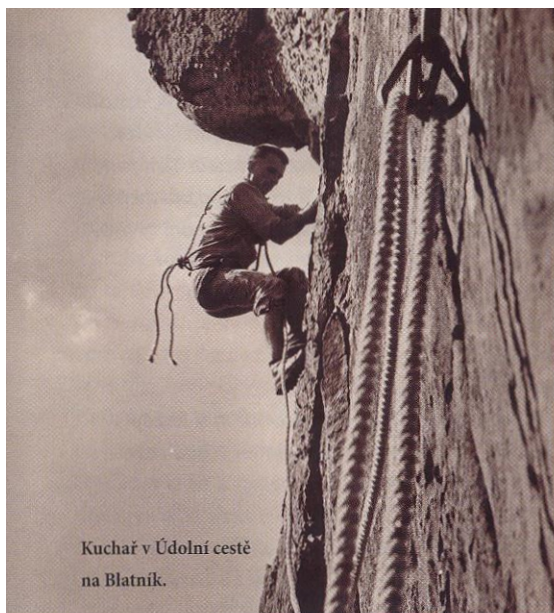
Gotická hrana na Maják, leze Bohouš Svatoš, jistí Karel Cerman.

verz a ten se mi zdál tedy hodně těžký. Tahle cesta nikoho moc neláká. Když to bylo za mnou, zalezl jsem za roh do takové spárečky, tam je kruh a pak malý traverz takovým žlábečkem. Ten se mi zdál také strašně těžký, protože nebylo čeho se držet. A pak nahoru. Tak tohle asi taky nebude moc lehká cesta.

Údolního Kapelníka od Josky Čihuly jste pak také ještě lezli nebo už ne?

Bohouš: Na takovéhle těžké věci jsme už byli z kola venku. Z té naší party to už myslím nikdo nelezl. Tuhle cestu lezl Joska se Šimonem, ale kruh dával Joska. Když pak Šimona dobíral, musel mu tam nahoře trochu pomoci. Joska byl lepší lezec nežli on. Z druhého průstupu této cesty mám pěkné fotky. Seděl jsem tenkrát na Podmokelské s teleobjektivem. Lezl to zase Joska Čihula, ale tentokrát s Frantou Kroupou. Mám z toho krásný seriál fotek. Jinak na Kapelníku byly dříve čtyři kruhy, které pak vytloukl Jarda Kyselů ze slanění. Nemělo cenu, aby tam zůstávaly. Chtělo to, aby někdo udělal prvovýstup celý. Rozdělal ji tenkrát Vojta Nejedlo. Ty jeho čtyři kruhy končily někde pod dnešním prvním kruhem. No a pak přišel právě Joska. Šedesátá léta, to byla doba, kdy se začaly objevovat tenké smyčky. Otevřely se tak zase nové možnosti. Olda: Tak zvaná „tkaničková doba“. Bohouš: Joska byl dobrý lezec, to se musí nechat. Měl na to prostě vlohy. Viděl jsem ho jednou v Tatrách. Byli jsme tam na nějakém kurzu s Maškem. Tenkrát jsme blbli na takové stěnce u Téryny. Joska to přelézal jakoby nic. Vidím ho jako dneska. My se s tím tak mordovali a on to přelézal lehce jako pavouk.

2. průstupu Údolní stěnou Kapelníka, leze J. Čihula, jistí Fr. Kroupa.

Kuchař v Údolní cestě
na Blatník.

Jak to bylo tehdy s údržbou skal?

Olda: Tenkrát se zřídila taková nějaká vrcholová komise. Takže, když jsme se shodli, že je někde špatný kruh, tak jsme ho vyměnili. Stejně tak, když bylo třeba někde kruh dodat nebo ubrat. Třeba na Majáku „Mézlova hrana“. Tam původně, nemýlí-li se, byly tři kruhy. Ty prý vymátl Joska Smitka, protože se to dalo přelézt i bez nich. Jenomže pak to zas nikdo nelezl a tak jsme se rozhodli, že tam dáme dva kruhy. S Cermanem jsme je tam prostě natloukli a myslím, že je to tak v naprostém pořádku. Je to přeci krásná cesta a byla by škoda, aby se nelezla. Nebo třeba na Kapelníka druhý kruh. Ten jsme dali zase strašně dlouhý, jelikož je tam mizerná skála, tak aby dobře držel. Údolní Kapelník vytlouk zase Jarda Kysela. Vojta Nejedly to tenkrát rozdělal a nějak to nemohl dolézt. Ted' v loni na podzim tady právě byl a říkal, že tam dal čtyři kruhy. Nakonec tam zůstal na celou cestu jen jeden kruh, který tam natloukl Joska Čihula, který to vylezl celé. Potom jsme ještě dodali kruh na údolní Podmokelské, protože se tam strašně ničila skála lanem. Takže ted' se to leze v podstatě rovně nahoru.

Radan: Když jsem šel v osmdesátém devátém do důchodu, bydleli jsme s mou druhou manželkou v Praze. Jenomže mě se tam nelíbilo, a tak jsem se odstěhoval sem, na Dračky, a ona za mnou dojížděla vždycky na víkendy. V téhle době jsem začal dělat tajemníka Tělovýchovné jednoty Českého ráje. To byla jednota, která fungovala jako horolezecký oddíl, ale měla také za úkol starat se o tuto oblast. Vznikla asi v roce osmdesát pět. Dříve tu samozřejmě oddíl byl, ale ten se staral pouze o lezení.

Sháněl jsem tedy peníze od různých institucí, jako například ČHS a od obecních úřadů. Na léto jsem pak za ně najímal brigádně horolezce, kteří měli zájem tu něco dělat. Bydleli na turnovské oddílové chatě. Pracovalo se tu vždy dva měsíce a udělalo se obrovské množství práce. Dělalí jsme cesty, zpevňovali erodované svahy. Pak se také částečně opravovaly i sochy, například u Valdštejna. Sochy opravuje Jirka Novák, zdejší sochař. Ty památky, to byla hlavně jeho zásluha. My se věnovali spíše cestám.

Vlastně všechny schody, co tu ted' jsou, jsme tu tenkrát udělali my. Je jich zhruba 600. Zrekonstruovali jsme i kapličku na Radči. Hřbitov horolezců tam už byl předtím, ale schody k němu jsme dělali nové. Opravili jsme také všechny vyhlídky a starali se o prameny. Spousta z toho, co jsme tu udělali, by však již potřebovala znovu opravit. Ted' se sice dělá zavírání a otvírání Skaláku, ale je to příliš věcí na to, aby se to stihlo udělat za dva dny.

Co nějaké odvážné kousky na skalách nebo situace, kdy to nešlo úplně podle plánu?

Olda: (smích) Odvážnější kousky byly vždycky ty, kde jsem říkal, buďto sletím, anebo to vylezu. Občas nezbyvalo, než to risknout. Já jsem se snažil padat co nejméně, ale taky jsem tomu neutekl. Poprvé jsem spadnul v Prachově na Čertovce v „Normálce“. Ta je dvoukruhová. U druhého kruhu se stojí celkem dobře, jenže pak se přelege do takové spáry. Tam jsem se dostal tak, že jsem stál takhle nějak divně na ruce a to mi samozřejmě vyjelo. Sletěl jsem na tu poličku, výron jako blázen. Kluci mě museli donést do Jičína na nádraží k vlaku a pak zas od vlaku domů. To byl můj první pád. A druhý pád byl ve Skaláku, na „Normálce“ na List. To, co tam je ted', je úplně o něčem jiném. Tam se vyleze mezi Větrník a List a pak se jde traverz doleva. Jenže ten měl tenkrát jenom takovou trhlínu, tam se nedaly skoro strčit prsty. Byl jsem tedy nalezlý kousek v tom traverzu a snažil se dát někam prsty. Tam je to trochu do převisu a pro nohy tam není prakticky nic, to samé tenkrát pro ruce. Nakonec jsem našel pro tři nebo dva prsty takový chýtek. Jenomže ted' jsem neměl nic

zas pro druhou ruku a potřeboval jsem si přehmátnout. Tak si říkám, že to zkusím. Samozřejmě to prdlo a já spadl. My tenkrát ještě mladý blbci nevěděli, že když se jde normálka, tak o kus dál jsou velikánské hodiny. Takže ten můj kamarád, Jirka Koucký, si vlezl do škvíry v tom sedýlku. Zapřičený seděl a jistil mě přes tělo. Když jsem sletěl, dvakrát se to se mnou zhouplo a najednou to udělalo buch! Sedl jsem si na zadek dole do těch kořenů a koukal jak z jara, kde jsem se to najednou ocitl. Po chvíli jsem se začal ošívát, jestli nemám něco zlomeného, a v tom najednou buch! Vedle mě přiletěl Jirka. Vytáhl jsem ho z kořenů a on mi celý vyjevený vysvětloval, že mě chtěl chytit a pomalíčku spustit, jenže ten tah ode mě ho vytáhl z té škvíry ven. Nakonec mně nebylo nic a chudák Jirka měl natrženou slezinu, přišel o nějaký zub a ještě měl myslím zlomenou ruku. Takováhle blbost. Jen proto, že jsme nevěděli, o těch hodinách. Radan: To si dobře pamatují, jak jsi na nás volal, abychom vám šli pomoci, lezli jsme zrovna na Knihu, Jirka byl tenkrát pěkně polámaný. Olda: To jo. Jinač jsem už moc nelítal, já jsem se padat bál. To není jako ted' ty mlad'osi v kolmých stěnách, ty řeknou jenom bacha! pudu! a vššš! a už je tam. Pak honem vyšplhá po laně a je zase u kruhu. O ničem takovém se nám ani nezdálo. Dobré lano, to jsme neměli nikdy a sedák ani osmu taky ne. Tyhle tři věci pokládám za zlomové vybavení, které lezcům otevřelo úplně jiné možnosti. Sedáky, lana, smyčky a všechno ostatní vybavení začínalo přicházet tak v 60. a 70. letech. Když byl ale někdo šikovný, tak měl sedák i dřív, protože si ho ušil. My už jsme ale tohle vybavení moc nepoužívali, protože mnozí z nás už pomalu s lezením přestávali. To, jak jsme lezli my, je pro dnešní lezce skoro nepředstavitelné. Člověk se uvázal přes

Olda ve své tankistické čapce.

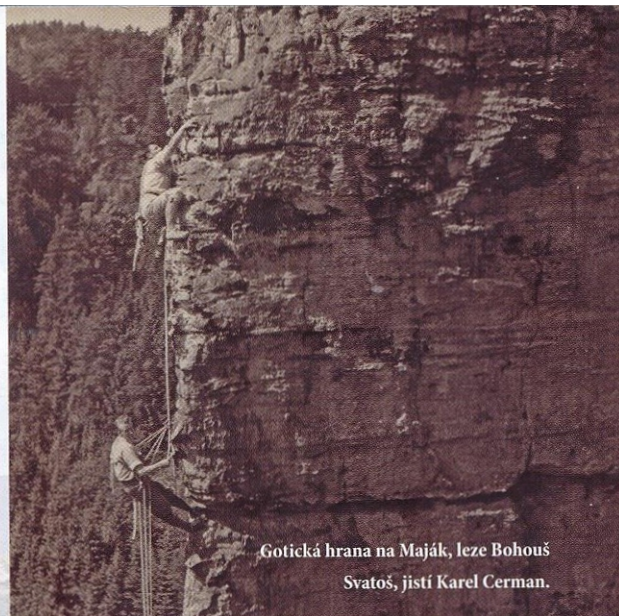
Jakého výstupu jste si ve své době na zdejších skalách cenili nejvíce?

Bohouš: V naší době přibližně do devětačtyřicátého padesátého roku byl za nejtěžší věc považován Joskův Dominstein. První ho tenkrát přešel Radan. Já ho pak časem také několikrát lezl. Poprvé to bylo, myslím, v devětačtyřicátém roce. Nedělalo mi to nějaké velké potíže, i přesto že to nebylo vůbec lehké. Stěny jsem měl prostě rád. Tato cesta byla vždy takovou mou touhou. Udělala na mě ten nejlepší dojem a mrzí mě, že jsem si ji ještě nevylezl v pozdějším věku, třeba i jako druhý, to by mi nevadilo. Pak si také cením cesty, co mám na Křemenovou (Cesta k slunci VIIb). Tam jsem tenkrát neměl založené nic, tkaničky ještě neexistovaly... (smích). Olda: To je jedna z hodně těžkých cest. Když jsem to tehdy přelézal, tak jsem ke kruhu také nezajistil. Padalo se tam poměrně z dost vysoké výšky. Myslím, že to asi není moc ležené, protože to nemá mnoho jištění. Bohouš: Tu jsem lezl s Jirkou Jechem. To bylo právě to, co já mám rád. Pěkně stěnku, přebírat voštiny, pak nějaký sokolíček. Jenom ne spáry. Samozřejmě časem se objevily těžší a těžší věci. Hlavně když potom nastoupil Joska Čihula. Jenomže to už šlo mimo nás. Joska byl mladší a my jsme už neměli na nějaké vrcholové lezení elán. Lezli jsme sice pořád, ale úměrně našim možnostem.

Radan: Z cest, co jsem udělal já, si asi nejvíce vážím Krvavé spáry na Ocún. A pak cesty na Ottovy věže, která vede přes takový velký převis (Kuchařova VIII). Pod to jsem dlouho chodil a prohlížel to. No a jednoho dne jsme to pak s Jardou vylezli.

Olda: Já si cením všeho, co bylo, téměř každá cesta měla něco do sebe, ale určitě mezi nimi vyniká pochopitelně

Smítkův Dominstein, a pak věci, co tady udělali už hoši. Třeba Karel Cerman udělal s Jirkou Maškem Údolní Panny, to je podle mne velice těžká a krásná cesta. No a co já s někým tady... třeba Střední pilíř na Dračí zub, ale to se trochu protáhlo, protože tam Bogan Nejedlo sletěl. Ten nástup je tam pěkně nepřijemný. Bogan lezl, dal kruh a šel dál. V tom mu tam něco ulítlo a sletěl. Měl tam jednu smyčku a ta praskla, protože to byl zas nějaký kus provazu od kozy, a zůstal viset asi dva nebo tři metry nad předskalím. Tenkrát jsme neměli nic pevného. Ta smyčka tam potom visela celou zimu. Těžké byly pak určité Čihulovy cesty, třeba Údolní Kapelník. Nebo Radanova Vzpomínková cesta na Daliborku. Tam je takový těžký traverz doprava do takové spárečky, tou se pak jde nahoru k hodinám, kde se dobírá, a nakonec přes převis spárou na vrchol. Těžkých cest tu bude určitě mnohem víc, jenže já si teď na všechny nevzpomenu. Když jsme dělali nějaký prvovýstup, tak to byla vždycky taková klasická cesta. Ne jako teď. Dřív nebyly takové možnosti. Jo, a vlastně ještě Barthova spára na Dračí zub, to je stará předválečná cesta. Ta dodnes patří k těm těžším klasickým cestám ve Skaláku. To jsem taky lezl, vesměs jsem tady ty spáry měl docela přelezené. Také spáru na Rakev v Příhrázích, Údolní spáru na Panny, potom Jižní spáru na Knihu. Hned vedle má Radan svou cestu, to taky nikdo v životě nepřelézal, protože každému se do spáry vlézt nechtělo, to lezl rád hlavně Radan. Taky ještě Bohoušova cesta na Dominstein (Svatošova VIIb), to je také nádherná cesta. A co si myslím, že je také dost těžké a málo ležené, je varianta Smítkova Dominsteinu, jmenuje se to „Tulácká cesta“. Začíná to stejně, přeleze se ten nástup a dostaneš se do takových chytíků, hrůtečků a hodiněk. Odsud pak traverz doprava. To jsme lezli s Radanem. Radan se dostal tam k těm hrůtkům a říkal: „Já tě tady doberu.“ Smyčky, co měl s sebou, na ty hrůtky prostě nějak nasázel. To by všechno bývalo sletělo. Tak mě dobral a řekl: „Tak běž.“ (smích) Pustil mě na ten tra-

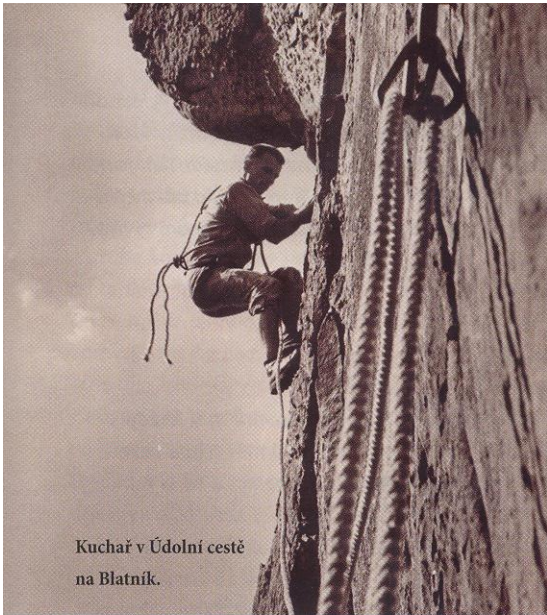
Gotická hrana na Maják, leze Bohouš Svatoš, jistí Karel Cerman.

verz a ten se mi zdál tedy hodně těžký. Tahle cesta nikoho moc neláká. Když to bylo za mnou, zalezl jsem za roh do takové spárečky, tam je kruh a pak malý traverz takovým žlábečkem. Ten se mi zdál také strašně těžký, protože nebylo čeho se držet. A pak nahoru. Tak tohle asi taky nebude moc lehká cesta.

Údolního Kapelníka od Josky Čihuly jste pak také ještě lezli nebo už ne?

Bohouš: Na takovéhle těžké věci jsme už byli z kola venku. Z té naší party to už myslím nikdo nelezl. Tuhle cestu lezl Joska se Šimonem, ale kruh dával Joska. Když pak Šimona dobíral, musel mu tam nahoře trochu pomoci. Joska byl lepší lezec nežli on. Z druhého průstupu této cesty mám pěkné fotky. Seděl jsem tenkrát na Podmokelské s teleobjektivem. Lezl to zase Joska Čihula, ale tentokrát s Frantou Kroupou. Mám z toho krásný seriál fotek. Jinak na Kapelníku byly dříve čtyři kruhy, které pak vytloukl Jarda Kyselů ze slanění. Nemělo cenu, aby tam zůstávaly. Chtělo to, aby někdo udělal prvovýstup celý. Rozdělal ji tenkrát Vojta Nejedlo. Ty jeho čtyři kruhy končily někde pod dnešním prvním kruhem. No a pak přišel právě Joska. Šedesátá léta, to byla doba, kdy se začaly objevovat tenké smyčky. Otevřely se tak zase nové možnosti. Olda: Tak zvaná „tkaničková doba“. Bohouš: Joska byl dobrý lezec, to se musí nechat. Měl na to prostě vlohy. Viděl jsem ho jednou v Tatrách. Byli jsme tam na nějakém kurzu s Maškem. Tenkrát jsme blbli na takové stěnce u Téryny. Joska to přelézal jakoby nic. Vidím ho jako dneska. My se s tím tak mordovali a on to přelézal lehce jako pavouk.

2. průstupu Údolní stěnou Kapelníka, leze J. Čihula, jistí Fr. Kroupa.

Kuchař v Údolní cestě
na Blatník.

Jak to bylo tehdy s údržbou skal?

Olda: Tenkrát se zřídila taková nějaká vrcholová komise. Takže, když jsme se shodli, že je někde špatný kruh, tak jsme ho vyměnili. Stejně tak, když bylo třeba někde kruh dodat nebo ubrat. Třeba na Majáku „Mézlova hrana“. Tam původně, nemýlím-li se, byly tři kruhy. Ty prý vymlátíl Joska Smítka, protože se to dalo přelézt i bez nich. Jenomže pak to zas nikdo nelezl a tak jsme se rozhodli, že tam dáme dva kruhy. S Cermanem jsme je tam prostě natloukli a myslím, že je to tak v naprostém pořádku. Je to přeci krásná cesta a byla by škoda, aby se nelezla. Nebo třeba na Kapelníka druhý kruh. Ten jsme dali zase strašně dlouhý, jelikož je tam mizerná skála, tak aby dobře držel. Údolní Kapelník vytlouk zase Jarda Kysela. Vojta Nejedlo to tenkrát rozdělal a nějak to nemo- hl dolézt. Ted' vloni na podzim tady právě byl a říkal, že tam dal čtyři kruhy. Nakonec tam zůstal na celou cestu jen jeden kruh, který tam natloukl Joska Čihula, který to vylezl celé. Potom jsme ještě dodali kruh na údolní Podmokel- ské, protože se tam strašně ničila skála lanem. Takže ted' se to leze v podstatě rovně nahoru.

Radan: Když jsem šel v osmdesátém devátém do důchodu, bydleli jsme s mou druhou manželkou v Praze. Jenomže mě se tam nelíbilo, a tak jsem se odstěhoval sem, na Dračky, a ona za mnou dojížděla vždycky na víkendy. V téhle době jsem začal dělat tajemníka Tělovýchovné jednoty Českého ráje. To byla jednotka, která fungovala jako horolezecký oddíl, ale měla také za úkol starat se o tuto oblast. Vznikla asi v roce osmdesát pět. Dříve tu samozřejmě od- díl byl, ale ten se staral pouze o lezení.

Sháněl jsem tedy peníze od různých institucí, jako napří- klad ČHS a od obecních úřadů. Na léto jsem pak za ně najímal brigádně horolezce, kteří měli zájem tu něco dělat. Bydleli na turnovské oddílové chatě. Pra- covalo se tu vždy dva měsíce a udělalo se obrovské množství práce. Dělalí jsme cesty, zpev- ňovali erodované svahy. Pak se také částečně opravovaly i sochy, například u Valdštejna. Sochy opravuje Jirka Novák, zdejší sochař. Ty památky, to byla hlavně jeho zásluha. My se věnovali spíše cestám. Vlastně všechny schody, co tu ted' jsou, jsme tu tenkrát udělali my. Je jich zhruba 600. Zrekonstruovali jsme i kapličku na Radči. Hřbitov horolezců tam už byl předtím, ale schody k němu jsme dělali nové. Opravili jsme také všechny vyhlídky a starali se o prameny. Spousta z toho, co jsme tu udělali, by však již potřebovala znovu opravit. Ted' se sice dělá zavírání a otevírání Skaláku, ale je to příliš věcí na to, aby se to stihlo udělat za dva dny.

Co nějaké odvážné kousky na skalách nebo situace, kdy to nešlo úplně podle plánu?

Olda: (smích) Odvážnější kousky byly vždycky ty, kde jsem říkal, buďto sletím, anebo to vylezu. Občas nezby- valo, než to risknout. Já jsem se snažil padat co nejméně, ale taky jsem tomu neutekl. Poprvé jsem spadnul v Pra- chově na Čertovce v „Normálce“. Ta je dvoukruhová. U druhého kruhu se stojí celkem dobře, jenže pak se přelege do takové spáry. Tam jsem se dostal tak, že jsem stál takhle nějak divně na ruce a to mi samozřejmě vyjelo. Sletěl jsem na tu poličku, výron jako blázen. Kluci mě museli donést do Jičína na nádraží k vlaku a pak zas od vlaku domů. To byl můj první pád. A druhý pád byl ve Skaláku, na „Normálce“ na List. To, co tam je ted', je úplně o něčem jiném. Tam se vyleze mezi Větrník a List a pak se jde traverz doleva. Jenže ten měl tenkrát jenom takovou trhlínku, tam se nedaly skoro strčit prsty. Byl jsem tedy našel kousek v tom traverzu a snažil se dát někam prsty. Tam je to trochu do převisu a pro nohy tam není prakticky nic, to samé tenkrát pro ruce. Nakonec jsem našel pro tři nebo dva prsty takový chýtek. Jenomže ted' jsem neměl nic

zas pro druhou ruku a potřeboval jsem si přehmátnout. Tak si říkám, že to zkusím. Samozřejmě to prdlo a já spadl. My tenkrát ještě mladý blbci nevěděli, že když se jde normálka, tak o kus dál jsou velikánské hodiny. Takže ten můj kamarád, Jirka Koucký, si vlezl do škvíry v tom sedýlku. Zapřičený seděl a jistil mě přes tělo. Když jsem sletěl, dvakrát se to se mnou zhouplo a najednou to udělalo buch! Sedl jsem si na zadek dole do těch kořenů a koukal jak z jara, kde jsem se to najednou ocitl. Po chvíli jsem se začal ošivát, jestli nemám něco zlomeného, a v tom najednou buch! Vedle mě přiletěl Jirka. Vytáhl jsem ho z kořenů a on mi celý vyjevený vysvět- loval, že mě chtěl chytit a pomaličku spustit, jenže ten tah ode mě ho vytáhl z té škvíry ven. Nakonec mně nebylo nic a chudák Jirka měl natrženou slezinu, přišel o nějaký zub a ještě měl myslím zlomenou ruku. Takováhle blbost. Jen proto, že jsme nevěděli, o těch hodinách. Radan: To si dobře pamatuji, jak jsi na nás volal, abychom vám šli pomoci, lezli jsme zrovna na Knihu, Jirka byl tenkrát pěkně polámaný. Olda: To jo. Jinač jsem už moc nelítal, já jsem se padat bál. To není jako ted' ty mlad'osi v kolmých stěnách, ty řeknou jenom bacha! puďu! a vššš! a už je tam. Pak honem vyšplhá po laně a je zase u kruhu. O ničem takovém se nám ani nezdálo. Dobré lano, to jsme neměli nikdy a sedák ani osmu taky ne. Tyhle tři věci pokládám za zlomové vybavení, které lezcům otevřelo úplně jiné mož- nosti. Sedáky, lana, smyčky a všechno ostatní vybavení začínalo přicházet tak v 60. a 70. letech. Když byl ale někdo šikovný, tak měl sedák i dřív, protože si ho ušil. My už jsme ale tohle vybavení moc nepoužívali, protože mnozí z nás už pomalu s lezením přestávali. To, jak jsme lezli my, je pro dnešní lezce skoro nepředstavitelné. Člověk se uvázel přes

Olda ve své tankistické čapce.

Rišík Karoušek.

hruďník a šel. Ten, kdo to nezažil, si neumí představit, co to je do toho spadnout. To jsou naražená nebo zlomená žebra, člověk celý scvrklý, jak vás to lano stáhne. Zkrátka nic pěkného.

Radan: Za našich dob se moc padat nedalo. My jsme se tenkrát vázali přes prsa a delší pád znamenal zlomená žebra a vůbec, lana byla konopná, takže se snadno přetrhla. Když jsi zůstal viset v převisu, tak se asi za 20 min člověk udusil, dostaneš křeče a konec. S přetrženým lanem, to byla taková příhoda, byli to nějakí Pražáci. Slaňovali z Dračího Zubu, když v tom s jedním z nich to lano ruplo. Sletěl až dolů, to víš byli z toho vyděšení, tak vzali druhé lano, co měli s sebou, a slanili honem za ním. On tam dole seděl a kouřil... (smích). Asi to sbalil nějak do kotoulu, no měl neuvěřitelné štěstí. Karoušek měl taky takové dost použité lano, to jsme lezli zrovna na Kobylu v Příhrazech. Když jsem dolehl, seděli jsme dole a povídali si. V tom tam přišel Bohouš Nejedlo, kouknul na to lano a povídá: „Na čem to probiha lezete, to je hrozný!“ Vzal ho a přivázal za strom, rozeběhl se a škubnul. To lano se samozřejmě bez jakéhokoli odporu přetrhlo. Karoušek pak začal okamžitě nadávat, že mu zničil takové krásné lano... (smích).

Se slaňováním to také nebylo nic moc. To se mi stalo na Větrníku. Přichystal jsem slaničení a jedna moje kamarádka slaňovala dolů, normálně klasicky na Dülfera. Jenže ono se to s ní začalo trochu točit a místo toho, aby to pořád pevně držela, ten dolní konec pustila a chytla se oběma rukama nahoře za lano. Vlála tam ve větru a volala: „Co mám dělat, já už se neudržím.“ Já tam měl naštěstí ještě jedno lano, tak jsem k ní rychle slanil, vzal ji do klína a sjel s ní dolů. Kdybych ho neměl,

tak by to dopadlo dost špatně. Ženská jedna bláznivá.

Mám ještě jednu takovou příhodu ze slaňování. Sjížděl jsem dolů z Podmokelské, bylo léto a docela vedro, takže jsme lezli jen v trenýrkách. Tam se slaňuje takovým komínem. Když jsem dojel dolů, dosedl jsem zadkem přímo do písku, jenže bohužel zrovna do hovna... (smích). Byl tam Franta Kroupa a ten říkal: „No ještě, že jsi do toho nešlápl!“ (smích)

A co ty Bohouši?

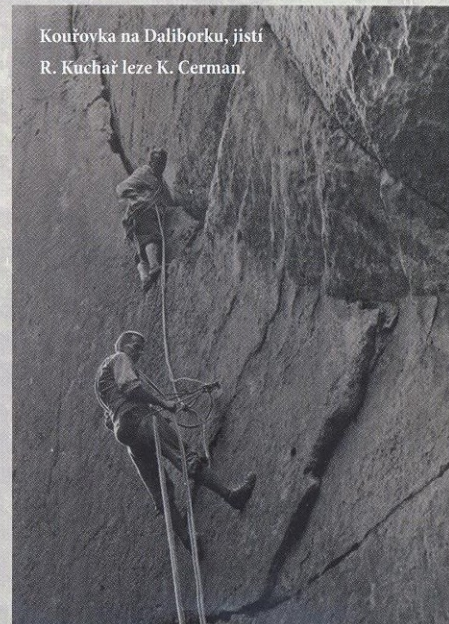
Bohouš: (smích) No já jsem samozřejmě také spadnul, a bylo to zrovna na mé oblíbené Kouřovce. V dvaapadesátém roce na podzim jsem se vrátil předčasně z vojny, takže jsem ve Skaláku dlouho nic nelezl. A tak následující rok hned z jara, nějak v dubnu, jsem celý nedočkavý vyrazil s Karlem Cermanem na Kouřovku. Tam musíš dát pozor, když jdeš k prvnímu kruhu. Pravou rukou máš ve spáře a nohou tam také tak nějak stojíš. Jenže ji musíš dát na odšlap chodidlem od sebe. No a já jsem ji dal přesně obráceně. Ted' jsem se rozkročil a chtěl se posunout ke kruhu. Pravou rukou jsem se držel ve spáře a druhou toho chytu vlevo. Jenže najednou jsem tu nohu nemohl vyndat... (smích) a už to nešlo vrátit. Tak jsem cukal, cukal, až jsem se vycukal. Stačil jsem ještě udělat úrok doleva, a když jsem šahal po kruhu, tak najednou šup! A už jsem letěl. Naštěstí jsem měl založenou dobrou smýčku ve spáře, která mě chytla. Samozřejmě jen díky Karlovi, který byl ve střehu. Když jsem dolétl, nohy mi bímaly kousek nad zemí, těsně, že jsem s nimi neškrtnul. Karel mě spustil na zem a já tak vděčně koukám na tu smýčku, co mě chytla. Byla procvaknutá tou mou pěknou oválnou karabinkou z osmimilimetrového drátu. Jenže po mém výkonu už má krásná karabina nebyla tím hezkým oválkem, ale oznámkovala můj lezecký výkon za „3“. Ještě že to nebylo horší. Zůstal jsem viset na spodním břišku té trojky... (smích). To byla zase jednou klika. Potom jsem spadl ještě jednou, ale o tom radši nebudu mluvit, protože by mi doktoři pěkně vynadali... (smích). Olda: To bylo na Balustrádě? Bohouš: Né! To bylo na Údolní Knize. Olda: Jo jo jo! Bohouš: Takže jako první jsem spadl dvakrát v životě. V horách nikdy, to ne. Pak jsem vlastně ještě trošku padal, když jsme lezli poprvé s Radanem na

Konvalinku. Snažili jsme se to vylézt od kruhu bez stavění, tam je těžký krok. A nějak nám to nevycházelo. Tam jsme hodně padali, ale to byl pád půl metru nebo metr. Pořádné byly jenom ty dva.

Když už se Radan zmínil o tom slaňování, tak jak to vlastně tenkrát bylo, párkrát jsem to na klasiku také zkoušela a teda nic moc...

Olda: Tak na slaňování měl každý své zlepšováky. Někdo měl třeba rozřiznutou hasičskou hadici a tu si tam nějak narařičil. Já si zas vždycky našil tuhle na zadek nějaký flek, který jsem ale samozřejmě za chvíli utrhнул. Máma mi taky něco šila, ale pak už ji to přestalo bavit, pořád mi něco spravovat. To nebyl jenom zadek, ale taky tuhle u krku. Když jsem přišel po víkendů zase do fabriky, tak jsem měl obyčejně na krku rudý šlinc. To už se mi vrátný chechtal, co jsem to zase dělal. Jednou jsme lezli s Radanem Jeschkeho spáru na Maják. Jelikož bylo teplo, šli jsme to jen v trenýrkách, bez ničeho. Slaňovat jsme pak sice nemuseli, ale zase jsme byly pěkně odřený ze slézání a vůbec i od cesty nahoru... (smích). Dělalí jsme různé blbosti.

V téhle době, to byla ještě konopná lana. První silonové jsme přivezli z Chamonix, někdy v padesátých letech. Myslím, že to byla jedenáctka. U nás vyráběli lana v Boleticích, ale ta byla ještě ze začátku pořád konopná. Postupem času se ale i u nás začala vyrábět lana silonová. Byla o něco spolehlivější než konopná. No, a právě jak už jsem vyprávěl, když jsme lezli ty „Střední Dračky“, tak tam jsme to šli na dvojato.

Kouřovka na Daliborku, jisti R. Kuchař leze K. Cerman.

Lezlo se prostě dvěma lany, každé jiné. Takže jak tam Bogan sletěl tu hroznou dálku, tak byl přivázaný na dvou lanech. Byl to ten náš nový „švýcarský Mamut“ třípramenný, no prostě perfektní lano, a druhé konopné, pro jistotu. Jistil jsem ho tenkrát jenom přes tělo a karabinu, takže mě to tam pěkně zmáčklo. Byl to opravdu dlouhý pád, no a to víš, jistit přes tělo, to je o něčem jiném. Když jsem ho pak pustil dolů, asi ty dva metry, co mu chyběly na předskalí, začal se strašně chechtat, že to všechno dobře dopadlo. Pak jsme to sbalili a šli dolů na chatu. Odpoledne jsme si ale řekli, že půjdeme ještě lézt. Tak jsme vzali to naše perfektní lano a šli na Smítkovu spáru na Ottovy věže. To je taková ta ruční spára. Vylezl jsem ke kruhu a dobíráám Bohouše. Najednou koukám na lano a říkám: „Tak Bogane, půjdem asi zase na chatu.“ Ten náš nový „švýcarský Mamut“ držel na jednom prameni. Jak totiž Bohouš sletěl, tak jsem měl zřejmě napnuté víc to naše nové lano. Takže chytilo hlavní pád. Natrhly se dva prameny a jak se potom lana srovnala, to druhé udrželo ten zbytek. No a my si potom v té radosti, že to tak dobře dopadlo, vůbec nevšimli, že ten náš „Mamut“ už není tak perfektní.

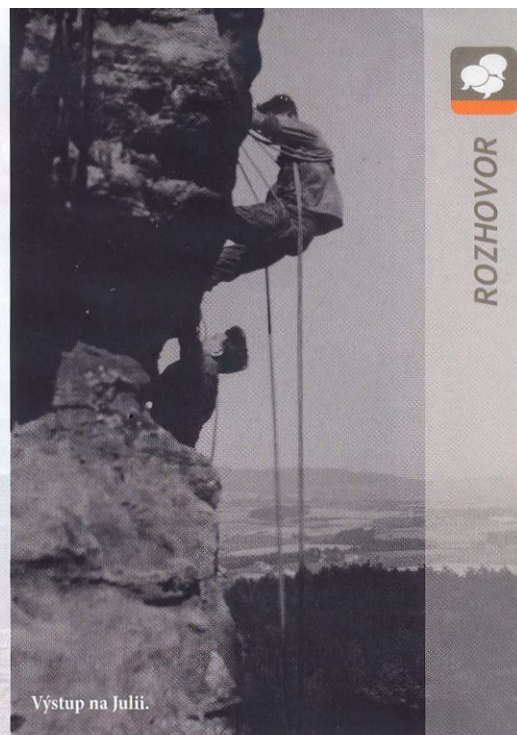
Když mluvíme o vybavení, kde jste tenkrát sháněli kruhy?

Bohouš: Kde? Dělali jsme si je. Tehdy jsem si vyrobil dokonce i svoje první železa. Když jsme se vrátili v pětapadesátém roce z Alp, tak už tam používali ty dnešní železa. My jsme pořád lezli na starých Eckensteinskách. A tak jsem se rozhodl, že si je taky udělám. Měl jsem čtyři díly. Udělal jsem si je v rozvinutém

tvaru, co bylo třeba jsem odvrátil nebo prosekal a nakonec pěkně opíloval. To byla hrozná práce.

To jsi ale dělal v pracovní době co... (smích)?

Částečně... (smích). Ale pak mě našel jeden chlap v podniku. Tenkrát byl docela problém sehnat na to dobrý materiál, který by se dal ještě navíc kalit. Chlapi mi doporučili namočit to na dvě hodiny do kyseliny fosforečné, protože povrch se tím trochu naruší a pak to nerezaví. Jenže ten blbec to tam zapomněl do druhého dne. Takže ze tří milimetrů se to ztenčilo na dva. Tenkrát mě to strašně našťvalo. Byla s tím taková práce. Jenže co se dalo dělat, nadávat jsem mu nemohl, protože kdyby někde něco řekl, tak by byl průšvih. Všechno to bylo samozřejmě na černo... (smích). Jinak skoby jsme si dělali také sami. Většinou z pětadvacítky vinglu. Vyvrtala se díra, pak se to odpílovalo, ohrálo a vykovala trošičku špička. Ty mám ještě doma schované, skobičky moje. Dokonce jsem i jednou zkoušel dělat karabinu, ty tenkrát také nebyly. Jinak ty mačky se mi pak časem rozpadly. Možná, že bych z nich našel ještě něco na půdě. Cepíny jsme zase sháněli v Liberci po starých německých horolezcích. A na lanech se muselo jenom lézt a nesmělo se padat... (smích). Ale padalo se stejně a praskaly taky... (smích). Tenkrát spadnul na Taktovce Honza Jelen z Prahy. Letěl asi šest metrů, možná i víc. No a druhý den se pak o to lano přetahoval Bogan Nejedlo s Karouškem. Lano samozřejmě prasklo a oni se váleli po zemi... (smích). Jednou, ještě za války, jsme se ve Skaláku také málem porvali s Hitlerjugend. Měli jsme tenkrát takové osmi-desetimetrové lano, které přinesl Honza Lochman od jeho táty. Nechali jsme ho ležet pod skálou a v tom se tam objevili kluci z Hitlerjugend. Šmejdili tam okolo s těmi svými kudlami. Lano našli a ukradli nám ho. Začali s ním utíkat tam od Majáku dolů směrem k rybníku. Těsně před ním jsme je dostihli. Začali jsme se na to lano sápat. Oni ho drželi a nechtěli ho pustit. K bitce tenkrát našťestí nedošlo. My jsme se dost báli se s nimi porvat, protože kdyby něco prasklo, tak nás odvezou do Terezína a byl by konec. To bylo jasné. Nakonec se nám ho ale přeci jen podařilo získat zpátky. Vzali jsme ho a utekli rychle

Výstup na Julii.

pryč. Hitlerjugend byla ke konci války ubytovaná na Hrubé skále. Dělali tu tenkrát všude psí kusy.

Lezli tady Němci za války?

Bohouš: Za války jsme tady Němce neviděli. Byli všichni na vojně. A před válkou, to jsme zase ještě nelezli. S těmi se setkávala generace před námi, právě Vašek Náhlavský, Chroust a Fifan. Ti se s nimi ještě setkali.

Do Údolíček za červenou turistickou stezkou jste také chodili?

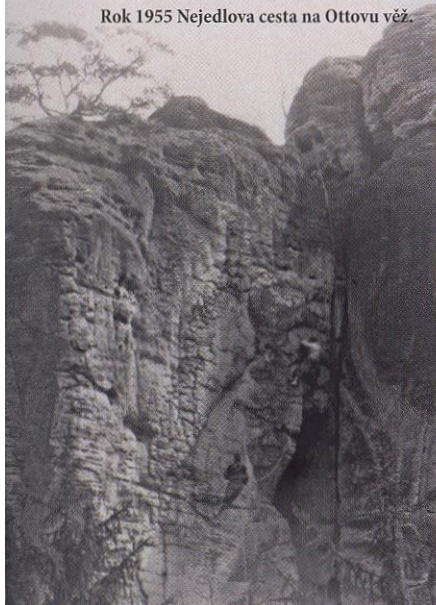
Olda: V údolíčkách jsem toho moc nelezl. Víám akorát, že moje první skála tam byla Schovanka. To jsem se tenkrát vybál. Joska Smítka tam dal kruh až kousíček pod vršek, já ještě neuměl ani pořádně slaňovat a měl jsem se tam dostat. To nebyla žádná sranda. Pak jsme tam lezli ještě na Karkulku, Pazourka a asi na Laňku, možná i někde jinde, ale to už si nepamatuji. Nějak moc jsem tam ale nechodil, to víám určitě.

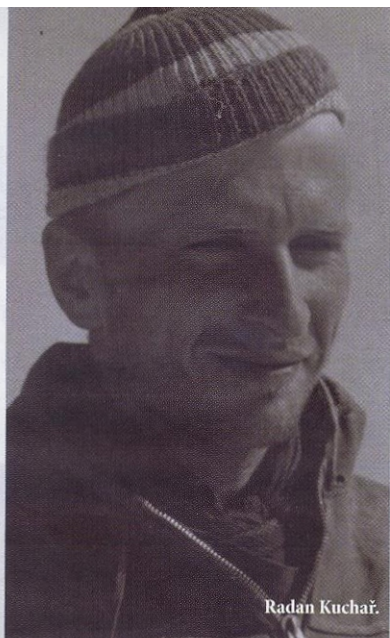
Radan: V Údolíčkách mám také nějaké cesty. Na Tabu to byl vlastně první výstup na tu věž jako takovou.

No a co ta tvá kniha 10 velkých stěn, četla jsem ji a moc se mi líbila.

Radan: V této knize jsem v podstatě shrnul všechny mé zážitky z lezení na písku i v horách. Jsou tam shrnuty dá se říci všechny pro mě nejvýznamnější výstupy, které jsem podnikl. Teď se můžu věnovat archeologii. To mě teď zajímá

Rok 1955 Nejedlova cesta na Ottovu věž.

Radan Kuchař.

víc než lezení. Třeba Čertova ruka je jedno z nejznámějších archeologických nalezišť v Čechách. Dá se tu najít i keramika z doby 4000 př. n. l. Jinak ještě k té knize. Po šedesátém osmém roce jsem byl v politickém průseru a tak ji začali z veřejných knihoven stahovat. Byl jsem prostě nežádoucí. A zrovna v té době taky vyšla čítanka pro 4. ročník ZŠ. Tam jsou ukázky od různých lidí a je tam i jedna právě z mé knihy. Takže to tak podchycené zase neměli. Když jsem chtěl tenkrát třeba do NDR nebo do Ruska, tak mě nepustili. Zlepšilo se to, když jsem se v sedmdesátém sedmém odstěhoval do Prahy. Tam jsem nastoupil do jiného podniku a nikdo už nevěděl, že jsme tady dávali černý prapor na radnici a podobně. Nikdo mě tam neznal a nikoho z nich to nezajímalo.

A co vlastně ty ženský, všichni mi říkali, abych se na to zeptala tebe, Radane...

Radan: Já jsem se oženil tuším v padesátém čtvrtém nebo třetím. Celkově jsem lezl dost se ženskýma, třeba s Jiřinou Žebrákovou. To byla výborná holka, dobře lezla a také dobře sjezdovala. Byla snad i v reprezentaci. Běhala také na lyžích, to byla moje dobrá kamarádka. Pocházela z Vrchlabí a jezdila sem na motorce. S tou se mi lezlo velmi dobře. Potom také velice dobře lezla Olina, manželka Zdena Zibrína. Tyhle dvě pak lezly spolu. V Tatrách vylezly dost všelijakých věcí, některých i dost těžkých. Jenže pak se Jiřina zabila. A bylo to právě v Tatrách. Spadla při sestupu z Žeruchových věží. Byl špatný sníh, lepil se na železa a bohužel jí to uklouzlo. Nic pěkného.

Ženský s námi lezly docela dost. Třeba teď už s tou chromou nohou jsem lezl s jednou holkou. To byla kdysi milenka Valeriána Karouška, kterou jsem po něm zdědil, když zahynul v Peru. To je ta žena, co je nakreslená na PF 1970, jak jsem ti ukazoval. Říšík nakreslil několik jejích aktů, které doplnil básní od Františka Halase „Mladé ženy“. S ní jsem lezl Rudou hranu v noci. Ona to vyváděla. Jen pod vrškem jsem jí řekl, aby mě dobrala, jelikož tam je takový nepřijemný krok. Tam jsem ji postavil. Byla to taková zvláštní ženská, měla trochu volnější mravy, ale jinak byla velmi chytrá a vzdělaná. No jinak jsem občas bivakoval s různými kamarádkami na Dračí věži.

A co Bohouš a Olda taky chodili s holkami do skal?

Radan: Chodili, ale moc s nimi nelezli.

Když jste se pak časem oženili, tak jak to bylo s lezením pak?

Radan: My jsme se seznámili s našimi manželkami vlastně ve Skaláku. Z Liberce sem přišla parta holek a ty se pak více méně staly našimi manželkami. Se ženou jsem měl dvě děti, jenže jsem se pochopitelně nezdržoval moc doma, takže to manželku přestalo brzy bavit. Oba jsme měli jiné zájmy a tak jsme se rozvedli. Moje nynější manželka je o 12 let mladší než já, ale je to už vlastně taky stará bába, protože mně je už 81... (smích). Je ale ve velmi dobré kondici, každý den ráno chodí s kamarádkou běhat. Mají tady ve Skaláku takový okruh, jezdí na kole, je na tom fyzicky velmi dobře, takže když je něco těžšího potřeba udělat, tak ji vždycky zavolám... (smích). No vzali jsme si nakonec ženské, které byly také sportovně založené.

Lezly tu také nějaké čisté ženské dvojky?

Radan: To byla hlavně ta dvojka Jiřina Žebráková a Olina Zibrínová, jak už jsem o nich mluvil. Bylo však také takové jedno období, kdy jsem platil za nepřítele ženského horolezectví.

Ale to kvůli tehdejší vedoucí ženského družstva. Když byla schůze, tak ona vždycky seděla a pletla a jakmile se začalo mluvit o nějakém lezeckém zájezdu, tak pokaždé říkala, že by se ženské chtěly také někam podívat. To mě vždycky rozčilovalo, že by se chtěly podívat! Kdyby řekla, že by chtěly něco vylézt, to ale ne, ona se chtěla vždycky jenom podívat. Jinak jsem v lezení hodně radil právě Olině a Jiřině. Stejně jako teď, i tenkrát byly dva manšafty, ženský a mužský. Jenomže holky z toho ženského družstva měly na tyhle dvě trochu vztek, protože Jiřina a Olina byly od nich výkonnostně na hony vzdálené. Ony chodily na lehké cesty a tyhle dvě na samé těžké. Byly na tom fyzicky velmi dobře. Třeba když jsme byli na soustředění na Téryho chatě ženský i chlapi, tak se zkoušelo, kdo se kolikrát přitáhne na futrech. Většina holek se přitáhla obvykle tak čtyřikrát, kdežto Olina Zibrínová hravě desetkrát. A ve všem byl takovýhle rozdíl. Olina byl Slovenka nebo Češka?

Radan: Olina byla Češka, ale pak si vzala Slovaka, takže byla více na Slovensku. Takže tady na pisku toho asi moc nenalezly, nebo ano? Radan: No Olina začínala tady a Zdena poznala, až když byla dobrá horolezkyň. Vyváděla třeba Kouřovku a takovéhle věci. Lezla velmi dobře.

Na závěr bych chtěla moc poděkovat Oldovi, Bohoušovi a Radanovi za jejich čas a zajímavé vyprávění, o které se podělili a stejně tak Pepovi Koudelkovi a Romanu Chládkovi, kteří mi pomohli je kontaktovat. ☐

**A Zpracovala: Lucie Nováková
foto: Bohumil Svatoš, Vilém Heckel
další foto a obr. přílohu poskytl:
Oldřich Kopal, Radovan Kuchař**

